

ВОДНИЙ ФАКТОР ЯК ВАЖЕЛЬ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ

І. В. Полякова, аспірант

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса

С. П. Фурса, здобувач

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ

У процесі рекреаційного водокористування виникає низка проблем, пов'язаних, насамперед, з доступністю водного об'єкту для оздоровлення та відпочинку та його якісним станом. Безсистемне використання водних об'єктів призводить до втрат їх рекреаційного значення і становить небезпеку для здоров'я людей. Потребує комплексного підходу щодо вирішення проблем рекреаційного водокористування, що включає інституціональні, економічні та нормативно-правові механізми. Це дасть змогу створити сприятливі та безпечні умови для відпочинку і оздоровлення населення.

До чинників, що визначають придатність водних об'єктів для потреб рекреації можна віднести географічне положення (розміщення у тій чи іншій кліматичній зоні визначає набір рекреаційних занять і разом з тим обмежує у часі інші види відпочинку та оздоровлення), доступність водойми, освоєння, санітарно-гігієнічні характеристики, наявність інфраструктури [1].

Загалом всі водні об'єкти можна поділити на важливі для рекреаційної діяльності, мало значимі та втрачені. Крім цього, можна відзначити їх міжнародне, регіональне та місцеве значення. Якісний стан водного середовища жорстко нормується. Обмеження деяких видів рекреаційного водокористування може викликати як природними факторами, наприклад підвищена мутність води, так і внаслідок забруднення водних об'єктів через господарську діяльність.

Різноманітність природно-господарських умов і характеристик річок та водойм як рекреаційних об'єктів, а також різноманітність самих видів та форм відпочинку, пов'язаних з водними ресурсами, визначає цілий комплекс взаємопов'язаних проблем, що виникають у процесі рекреаційного природокористування.

Основними причинами незадовільного стану води біля морського та річкового узбережжя в Україні у місцях оздоровчого водокористування є недостатній розвиток інженерної інфраструктури і, як наслідок, скиди недостатньо очищених господарсько-побутових та промислових стічних вод потрапляють у водойми [1].

Недосконалість і протиріччя законодавчого регулювання, невиконання і порушення норм чинного законодавства, недоліки в координації діяльності регіональних органів виконавчої влади та органів місцевого самоуправління призводять до погіршення стану водних об'єктів.

У Водному кодексі відмічено, що з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності вздовж річок, морів і навколо озер, водосховищ та інших водойм у межах водоохоронних зон виділено земельні ділянки під прибережні захисні смуги. Ці смуги є природоохоронною територією з режимом обмеженої господарської діяльності (ст. 88, 89) [2].

Для вирішення існуючих проблем потрібно глибоке і всебічне обґрунтування заходів, що забезпечують планомірне і цілеспрямоване управління системою водокористування на територіях рекреаційного та природоохоронного статусу. В умовах зростання антропогенного навантаження рекреаційні території без проведення спеціальних заходів у цьому напрямі швидко деградують.

До основних напрямів, спрямованих на запобігання і зменшення несприятливого впливу водогосподарської діяльності на рекреаційні ресурси, а також підвищення соціально-економічної ефективності їх освоєння, можна віднести:

- удосконалення системи управління водними об'єктами;
- проведення інвентаризації та паспортизації водних об'єктів;
- удосконалення нормативно-правового регулювання рекреаційного водокористування;
- залучення економічних механізмів забезпечення якісного питного водопостачання;
- належна розбудова водогосподарської інфраструктури на територіях рекреаційного та природоохоронного статусу;
- розроблення регіональних програм відтворення якості поверхневих водойм;
- створення інформаційної бази даних щодо водних об'єктів рекреаційних та природоохоронних територій.

Вода має соціальну, економічну та екологічну цінність, тому управління водними ресурсами необхідно здійснювати таким чином, щоб забезпечити найбільш прийнятне та збалансоване поєднання цих цінностей. Раціональне управління водними ресурсами потрібно здійснювати насамперед на рівні водозаборів, річних басейнів, озер і водоносних горизонтів.

У комплексі заходів, спрямованих на раціональне використання природних ресурсів, важливе місце повинні зайняти економічні інструменти збереження довкілля. Саме завдяки запровадженню надійних економіко-правових механізмів оздоровлення навколишнього середовища можна створити такі умови виробничої діяльності, за яких господарюючим суб'єктам було б не вигідно порушувати природоохоронні вимоги, забруднювати навколишнє середовище та нераціонально використовувати природні ресурси.

Вивчення проблем економічного регулювання використання водних ресурсів дасть змогу сформулювати практичні висновки відносно цілей і можливостей економічних методів оцінки їх якості, визначити ефективність їх використання в окремих районах, стимулювати раціональне використання, освоєння додаткових рекреаційних територій за рахунок водного фактору тощо.

Необхідним є також розроблення і реалізація інженерно-технічних, організаційних заходів з охорони навколишнього природного середовища для підтримання стійкості прибережних екосистем.

Потрібно визначити санітарно-гігієнічні і екологічні вимоги до будівництва, господарчого і рекреаційного використання природного потенціалу відповідно до допустимих антропогенних навантажень. Здійснити реконструкцію, ремонт і модернізацію устаткування водопровідної, каналізаційної мережі. Створити замкнуті цикли водокористування за умови мінімального забруднення води.

Завдання держави законодавчо закріпити стабільні норми і правила, що дасть змогу всім мати доступ до використання водних об'єктів для оздоровлення і відпочинку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Коржунова Н.В. Актуальні проблеми використання водних ресурсів для потреб рекреації [Електронний ресурс]. – Адреса доступу до сторінки - <http://conference.mdpu.org.ua/viewtopic.php>
2. Водний Кодекс України N 214/95-вр від 06.06.95, ВВР, 1995, N 24, ст.190, зі змінами та доповненнями